

„A FOST O CĂLĂTORIE FRUMOASĂ, PE APĂ”
*Jurnalul unui medic de bord, Constantin Ovidiu Pastuch**

*dr. Andreea ATANASIU-CROITORU***

Constantin Ovidiu Pastuch s-a născut în 1941 la Arad. A urmat cursurile Școlii nr. 22 „Iosif Moldovan” și Liceului „Moise Nicoară” din orașul natal. Când vremea a sosit, pașii l-au purtat spre Cluj unde a absolvit Facultatea de Medicină. A fost medic intern, secundar, specialist și în cele din urmă, medic primar de anestezie-reanimare. A profesat la spitale din Cluj-Napoca, Sibiu și Constanța.

„Jurnalul unui medic de bord” (Editura Muntenia, Constanța, 2019) semnat de Constantin Ovidiu Pastuch este prima apariție editorială a unui medic convertit la marinărie. „Prilejul de a cunoaște mai bine marea, atât la suprafață, cât și în adâncuri”, așa cum spune el însuși, i-a fost oferit de perioada petrecută la Institutul de Cercetări Marine din Constanța. Cu siguranță modestia l-a oprit să își sublinieze și niște merite incontestabile, din fericire însă, o face bunul său prieten, acum de regretată amintire, Nicolae C. Papadopol, în *Prefață*: „Dincolo de specialitatea sa de medic anestezist, căreia i-a dedicat devotament și efort continuu de

perfecționare, a reușit performanța de a fi unul dintre pionierii cercetărilor de hiperbarism din România, un bun specialist în cunoașterea condițiilor încercate de scafandri autonomi în scufundările profesioniste în mediul urban, cu un doctorat de prestigiu în domeniul dat. A avut șansa să se specializeze în Franța, să devină un membru fondator cu contribuții

* Recenzie publicată și în „Marea Noastră”. Revista Ligii Navale Române, SN, anul XXX, nr. 1 (120) ianuarie-martie 2020, p. 10-12.

** șef Secție Istoria Marinei – Muzeu Constanța.

importante la realizarea Laboratorului de Tehnologie Marină, la studierea efectelor pătrunderii omului sub apă, în cadrul Institutului Român de Cercetări Marine Constanța, structură de cercetare-formare transferată ulterior la Centrul de Scafandri al Forțelor Navale”.

Constantin Ovidiu Pastuch mărturisește că întotdeauna a fost fascinat de meleaguri îndepărtate, de exotismul locurilor pe care nu le cunoști dar pe care abia aștepti să le descoperi. Visul său a fost acela de a călători. Și a fost unul din fericiții cărora li s-a îndeplinit una din cele mai frumoase dorințe. Angajat la Spitalul Port Constanța este ambarcat și face voiaje, ca medic de bord în flota comercială română. Însemnările zilnice din timpul călătoriilor pe mare au permis editarea „*Jurnalului...*”.

Luiza Barcan, binecunoscut critic și istoric de artă, în cuvintele din deschiderea volumului, observă ambivalența lui Pastuch, ea îl vede nu ca pe un medic oarecare, ci ca pe „un împătimit de mare, un om căruia, poate, i s-ar fi potrivit la fel de bine profesiunea de navigator ori cea de explorator al unor țărâmurii îndepărtate”. În ceea ce privește „*Jurnalul...*”, criticul subliniază esența contextului în care autorul a navigat: „Voiajurile cărora suntem făcuți părtași în paginile acestei cărți au loc într-o epocă *întunecată* din punct de vedere ideologic (anii optzeci ai secolului trecut), pe când libertatea de mișcare în România, era grav îngrădită. De aceea cu atât mai mult, călătoriile doctorului Constantin Pastuch pe alte continente poartă amprenta unor adevărate evadări din lagărul socialist, fie ele și temporare. Sunt călătorii dorite, asumate, cu toate neajunsurile și primejdiile lor, tocmai pentru că protagonistul acestora iubește, deopotrivă, marea, cerul, apusurile și răsăriturile de soare, țărâmurile îndepărtate și aproape inaccesibile omului obișnuit”.

Deși romantică, ideea de a călători pe apă implică în mod obligatoriu o mare suferință: timpul îndelungat petrecut departe de „cuib”. Și tot buna prietenă Luiza Barcan remarcă: „Îndepărtarea de cei dragi, de casă, de familie, îi evidențiază sentimentul că ei își aparțin unul-altuia și că distanța are efectul paradoxal de a-i apropia pe cei despărțiți temporar. Micile daruri pe care doctorul reușește să le agonisească pentru soție și copii, din solda ridicolă a navigatorilor, în acele timpuri sau pe bază de *schimb în natură*, au valoarea unor adevărate trofee, și, tocmai, de aceea ele sunt amintite în jurnal cu bucuria celui care le dobândește, înfruntând multe obstacole”.

În esență, „*Jurnalul...*” urmărește 5 din incursiunile marinărești ale autorului, structurate în tot atâtea capitole: „Drumul spre India, ca medic de bord”, „Către America de Sud”, „Cu *Neptun* spre vest” și „Croaziera pe Dunăre cu pasagerul *Carpați*”, ele încep sau se încheie cu câte un *Prolog* sau *Epilog* ce cuprind în bună măsură observațiile de azi ale doctorului.

Ce surprinde în mod plăcut și trebuie neapărat subliniat este faptul că Pastuch dă dovadă de o sinceritate tulburătoare, ce poate fi considerată extremă, în vremuri în care *ego*-ul scriitoricesc e cu mult mai mare ca personalitatea și talentul multor autori din ziua de azi, indiferent de domeniul abordat. Constantin Ovidiu Pastuch se întreabă dacă ar fi putut face mai mult în viață și tot el răspunde cu o sinceritate debordantă: „... comoditatea, să nu-i zic lenea, dezinteresul, precum și incapacitatea de previziune a unor rezultate favorabile, lipsa de ambiție m-au făcut să nu realizez mai multe în viață. N-am fost un tip bătaios (...). N-am fost nici un răzvrătit, ci mai degrabă supus, plecând de la ideea că într-o colectivitate nu conduc toți, ci numai unul, cel care își ia răspunderea pentru bunul mers al lucrurilor”. Cu alte cuvinte, lui Pastuch nu îi este teamă să recunoască că este OM și asta face din el un autor sincer prin ochii căruia chiar ai senzația că privești chiar tu.

Fără să descrie aventuri marinărești senzaționale, cartea este de fapt o frumoasă, descriptivă și extrem de cladă mărturie a unor călătorii nu lipsite de greutate și pericole. Mai mult, semne de profunzime și de altfel, apanajul oamenilor inteligenți, umorul și autoironia sunt la ele acasă în paginile unui volum de 258 de pagini pe care pur și simplu nu îl poți lăsa din mână. Astfel că regăsim în rândurile lui Constantin Ovidiu Pastuch amintiri legate de privațiunile legate de mâncare, ravagiile provocate de furtuni sau avatarurile produse de lipsa tehnologiei performante la navă. Tot el răspunde la o întrebare pe care o înțeleg toți navigatorii care au traversat anii aceia: „Ce s-a ales cu *bufu* ? (...) Sunt convins că organele de control erau la curent asupra modalităților de lucru ale marinarilor dar, probabil, în urma unei cointeresări modeste închideau ochii. Acționau doar când era vorba de vreo turnătorie sau când se bănuia că s-au tras *tunuri mari*. Pe vremea aceea tunurile așa-zise mari erau de ordinul zecilor sau poate chiar sutelor de mii de lei. Nu era vorba de milioane sau miliarde ca în ziua de azi”. Și continuă cu nota umoristică caracteristică textului său: „...din cafeaua despre care, îmi făceam eu un calcul că va ieși un ban, s-a ales prafu’ (...) a încăput pe mâini nepricepute, să nu zic răuvoitoare. A fost dusă în altă localitate că acolo, chipurile, se vinde mai ușor și dus-a fost...”

Talentul descriptiv reiese și din plăcerea cu care a privit zone aparte de lume: „De mult, când auzeam despre Amazon, mă gândeam la o misterioasă lume a junglei, la o mare de apă și vegetație, cu hățișuri de nepătruns, unde numai temerarii se încumetă să intre. (...) Ca anestezist, pentru care *oxigenul* este principalul instrument de lucru, mă bucur că am ajuns să văd pădurea ce furnizează poate cea mai mare cantitate din oxigenul planetei. S-o văd și să mă minunez de vegetația luxuriantă, de

ploaia ecuatorială ce cade ca un potop și se oprește aproape instantaneu, de evaporația masivă urmând ploii, făcând vizibilă *respirația* gigantică a pădurii” și continuă cu ceea ce consideră a fi cel mai izbitor la Amazon: „...culoare, de fapt, culorile, începând cu verdele de toate nuanțele, apoi culorile curcubeului, vizibil după ploaie în mai multe locuri odată, continuând cu lumina și culoarea răsăritului și apusului de soare la Ecuator”.

Medic și navigator, autorul Constantin Ovidiu Pastuch în mod sigur nu trebuie să se oprească aici. Chiar dacă decide să renunțe la autobiografie, talentul îl poate îndrepta cu siguranță către orice alt gen literar. Până atunci însă, o să păstrăm ecou în urma lecturii *Jurnalul-ui unui medic de bord*, concluzia autorului: „**A fost o călătorie frumoasă, pe apă**”.

**„THIS WAS A BEAUTIFUL SEA VOYAGE” -
DIARY OF A NAVAL DOCTOR, CONSTANTIN OVIDIU PASTUCH
-abstract-**

Keywords: naval medic, journal, Constantin Ovidiu Pastuch, voyage, sailor

„*Diary of a naval doctor*” (Muntenia Publishing House, Constanța, 2019), signed by Constantin Ovidiu Pastuch is the first editorial project of a doctor in love with the sea. „The pretext to know the sea, both on the surface and down below the waves”, as himself has told us, was his time at the Marine Research Center in Constanța.

Basically this diary follows his 5 incursions in the world of the sea for the author, which are also the chapters for his book: „Road to India as a naval doctor”, „Towards South America”, „With Neptune to the West” and „Danube cruise with the passenger ship *Carpați*”. These all start or end with a *Prologue* or an *Epilogue* with the day to day notes.